

І все ж, думається, що «чорна риторика» є конструктивною в конкурентній боротьбі при приблизно рівних умовах і рівній якості пропонованих послуг і товару (наприклад, боротьба за ринок «Пепсі» і «Кока-коли»), але якщо це не так, то комунікативні маніпулювання заради досягнення мети – це дорога в минуле.

Одержано 02.11.2017

УДК 323.13(=161.3)(475)»1921/1939»

Геннадій Геннадійович ДЕДУРІН,

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри українознавства факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

ВИКОРИСТАННЯ БІЛЬШОВИЦЬКОЮ ВЛАДОЮ РЕПРЕСИВНИХ ОРГАНІВ З МЕТОЮ ВСТАНОВЛЕННЯ КОНТРОЛЮ НАД СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИМ ЖИТТЯМ КРАЇНИ

Наприкінці 1920-х рр. верхівка більшовицької партії на чолі з І. Сталіним остаточно робить вибір на користь силового придушення будь-якого інакомислення і терору проти своїх опонентів. На цьому тлі все більшого впливу на суспільно-політичне життя країни набувають репресивні органи радянської системи, зокрема ВНК (Всеросійська надзвичайна комісія), яку внаслідок реформи силового апарату 1923 року було перетворено на ДПУ (Державне політичне управління). Воно виконувало роль головного інструменту насильства у руках компартії, боротьби з опором і опозицією радянському режиму.

Органи ДПУ не були підзвітні місцевим органам влади, хоча формально вважалися відділами губісполкомів. Така самостійність, фактично робила їх державою у державі. Партійна верхівка використовувала їх з метою встановлення паралельного тотального контролю над суспільством, водночас керівництво ДПУ мало чималий вплив на ухвалення партійно-державними органами тих чи інших рішень.

З метою виправдання репресій І. Сталін та його найближче оточення розпочало розповсюдження хибної тези про, нібито, загострення класової боротьби у процесі побудови соціалістичного суспільства. В Україні до цього, як правило, додавали необхідність боротьби з різноманітними «націоналістичними ухилами». Це все створювало атмосферу підозрливості, яка поглиблювалася через постійний пошук «ворогів народу» і викриття «буржуазних націоналістів». За цих обставин в УСРР відбувся перший політичний процес «шахтинська справа» (1928 р.), за яким проходило близько 1 тис. чоловік.

Саме ця справа стала сигналом для масштабного викриття «шкідників», які знайшлися майже у всіх галузях народного господарства.

На початку 1930-х рр. відбувалися значні зміни у структурі адміністративно-політичних органів. Так, за вказівками з Москви, у грудні 1930 року було ліквідовано наркомат внутрішніх справ УСРР, у компетенції якого перебували питання пов'язані з комунальним господарством, міліцією, місцями позбавлення волі. Це знову ж таки пояснювалося вже згаданим «загостренням класової боротьби у середині суспільства та необхідністю суворого дотримання дисципліни». Такі зміни надали формальні підстави до істотного посилення і активізації діяльності органів ДПУ УСРР. Вже з лютого 1930 р. у обласних центрах республіки виникають т.зв. «трійки» – надзвичайні каральні органи, що склалися з керівника управління ОДПУ, обласного прокурора і першого секретаря обкому КП(б)У.

«Трійки» фактично перетворилися у неконтрольований апарат насилля. Вироки виносили без залучення свідків, представників захисту, детального вивчення справи підсудного та навіть, у деяких випадках, без присутності самого підсудного. Дії «трійок» також звільнялися від прокурорського нагляду. Внаслідок зазначених змін, до складу ОДПУ було переведено і міліцію.

На цей період припадають такі процеси, як розгорнутий у 1930 році процес СВУ («Союзу визволення України»), спрямований проти української інтелігенції, а також повністю сфальсифікована справа 1931 року «Українського національного центру».

Наступні зміни у репресивно-каральній системі відбулися 1934 року, коли було створено загальносоюзний НКВС (Народний комісаріат внутрішніх справ). До його складу увійшло і головне управління державної безпеки. В УСРР також було створено НКВС, який на практиці виконував роль одного з філіалів центрального репресивного апарату, так як у своїй діяльності використовував положення щодо загальносоюзного НКВС. Згідно з цими положеннями до компетенції комісаріату було віднесено забезпечення «революційного порядку», державної безпеки і охорони соціалістичної власності, ведення актів громадянського стану, функції прикордонної охорони.

Саме цього року відбулося вбивство видного радянського функціонера С. Кірова, що було використано радянської влади як привід для початку ще більш масштабних репресій, відомих, як «доба великого терору». Його «правовою» основою стала постанова ЦВК СРСР «Щодо порядку розгляду справ з підготовки чи здійснення терористичних актів», яка анулювала будь-які гарантії дотримання прав обвинувачених з цієї категорії справ. Термін розслідування обмежувався 10 днями, було ліквідовано змагальність процесу, на якому були

відсутні прокурор і адвокат. Вирок не можна було обжалувати у касаційному порядку, він виконувався одразу після проголошення. У грудні 1934 року Г. Петровським було підписано постанову ВУЦВК «Щодо внесення змін у кримінально-процесуальний кодекс УСРР», де знайшли своє відображення вищезазначені зміни.

До появи НКВС існувала судова колегія ОДПУ, яка мала право застосовувати всі різновиди покарання, зокрема і «вищий захід соціальної справедливості». З 1934 р. при НКВС почав функціонувати новий позасудовий орган – «особлива нарада». Вона наділялася широкими повноваженнями, серед яких: заслання, депортація, відправка на виправні роботи до таборів терміном до 5 років. На місцях продовжували діяти спеціальні «трійки», які як і раніше, ігнорували будь-які норми судочинства. Судовий розгляд кримінальних справ не відбувався. Його замінили адміністративними рішеннями, що стало характерною ознакою більшовицького тоталітарного режиму, утвердження якого сплюндрувало основні принципи дотримання законності і викликало істотні деформації радянської правоохоронної системи, що перетворилася у інструмент терору і боротьби з інacomислячими.

Одержано 30.10.2017

УДК 811.161.2:004.738.5

Наталія Ігорівна ЄЛЬНІКОВА,

*старший викладач кафедри українознавства факультету № 2
Харківського національного університету внутрішніх справ*

МОВНИЙ АСПЕКТ КОМУНІКАЦІЇ В УКРАЇНСЬКИХ ВЕРСІЯХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

У наш час важко не помітити стрімкий розвиток засобів зв'язку та інформаційних технологій, що видозмінили людське спілкування. Із появою соціальних мереж розпочався новий етап комунікації, що відкриває потужні медійні можливості та привертає увагу до нових тенденцій у комунікативних процесах. Сьогодні Інтернет як новий комунікативний простір займає вагоме місце в житті людини, а також продовжує неухильно зростати роль цього сектору в процесі спілкування. Саме тому спілкування у соціальних мережах дедалі більше привертає увагу філософів, психологів, соціологів, культурологів, лінгвістів.

Актуальність дослідження зумовлена зростанням наукового інтересу до появи глобального комунікативного простору, спілкування в соціальних мережах загалом, зміни характеру комунікативних процесів, які опосередковані найновішими інформаційними технологіями.